

การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A Developing of the Enrichment Curriculum for Developing
the Public Mind of North-eastern Primary School Students

บังอร แก่นจันทร์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไตรภูมิวิทยา 43 คนและโรงเรียนอนุบาลบ้านด่าน 58 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 โรงเรียนบ้านดอนหวาย 40 คน โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง 45 คน การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเสริม มี 4 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1 การสำรวจและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริม ตอนที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม และตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรเสริม เครื่องมือที่ใช้ได้แก่หลักสูตรเสริม แบบประเมินด้านเจตคติและพฤติกรรม การมีจิตสาธารณะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1 ความรับผิดชอบ 2. ความเสียสละ 3. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ 4 ความมีน้ำใจ หลักสูตรเสริม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

¹ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม โครงสร้างหลักสูตรเสริม กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล มีหน่วยการเรียนรู้ 5 หน่วย ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ 16 กิจกรรม ใช้เวลา 30 ชั่วโมง ผลการประเมิน โครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมระดับมาก ดัชนีความสอดคล้องระดับดี เหมาะสมที่จะนำไปใช้สำหรับการตรวจประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม ผลการทดลอง พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษา มีเจตคติและพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อนำหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียน 4 โรงเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะและเจตคติต่อจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The purposes of this study were to develop the enrichment curriculum for developing the public mind of north-eastern primary school students. The experimental group contains of 43 students of Prathomsuksa 6 from Triphumwitthaya School, 58 students of Prathomsuksa 6 from Anubanbandan School, 40 students of Prathomsuksa 4-6 from Bandonwai School and 45 students of Prathomsuksa 4-6 from Bannongyaplong School. The research procedures are; 1) basic data studied and analysis 2) curriculum drafting and try out 3) curriculum experimentation, and 4) proved and implementation. Research instruments are questionnaires, observation form and enrichment curriculum. The qualities of instrument are proved by experts. Analytical statistics are percentage, mean, standard deviation and t-test value.

Research found that;

The enrichment curriculum to develop the public mind of north-eastern primary school students contains of 4 main factors; 1) responsibility 2) sacrifice, 3) generousness, and 4) kindness. The curriculum contains of principle, curriculum framework, learning activities, learning material, evaluation, 5 lesson plans and 16 learning activities with 30 hours trained. The finding from curriculum evaluation was suitable at high level and can be used. The efficiency of the enrichment curriculum found that; the result of pretest score in attitude and behavior compared with posttest had shown as different statically significant at .001 levels.

Key words

The Enrichment curriculum / The Public Mind for Students.

บทนำ

การศึกษาคือการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นคนที่มีสมบุรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551: ก) แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบุรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมไทยที่มีความเข้มแข็ง มีการพัฒนาที่ยั่งยืน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาคนไทย ให้มีศักยภาพด้วยการเสริมสร้างทักษะ ให้มีจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2553 : 54, 92-

94) การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) กำหนดเป้าหมายภายในปี 2561 ให้คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553 : 12-14)

วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไป กลายเป็นสังคมที่ขาดระเบียบวินัย มีการแก่งแย่ง แดกแยก ขาดความสามัคคี พุ่มเฟิย ท่างไกลศีลธรรม เด็กและเยาวชนขาด ภูมิคุ้มกันทางจิตใจ (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. 2553 : 8) วัฒนธรรมและค่านิยม ที่ต้งามซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันของสังคมไทยเริ่มเสื่อมถอย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ หันไปชื่นชอบวัฒนธรรมแบบใหม่ ประกอบกับระบบค่านิยมที่ต้งามของไทยเสื่อมถอย ทั้งเรื่องจิตสาธารณะ ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือซึ่งกัน ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาที่ผ่านมา ไม่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของคนไทย ให้ปรับตัวและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงจึง ส่งผลต่อการเสื่อมถอยทางจริยธรรมและวัฒนธรรมอันจะไปสู่ปัญหาสังคม (พทุทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. 2553 : 11) หลักสูตรการเรียนการสอนชั้นพื้นฐาน ขาดการสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะ และคุณลักษณะของพลเมืองดีให้กับนักเรียน ขาดกระบวนการประเมินคุณธรรมจริยธรรม บรรทัดฐานของสังคมให้คุณค่าทางวัตถุ มากกว่าจิตใจ ให้คุณค่ากับคนเก่งมากกว่าคนดี จึงทำให้เด็กและเยาวชน มองข้าม ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม (กรมการศาสนา. 2552 : 1) สอดคล้องกับ สุริยเดว ทรีปาตี (2549 : ออนไลน์) ได้วิจัยพบว่าวัยรุ่นไทยขาดจิตสำนึกสาธารณะ ชุมชน อ่อนแอไม่สนใจกันและขาดกิจกรรมส่วนรวม ท่างเหินศาสนา และขาดความซื่อสัตย์ คณะกรรมาธิการวุฒิสภา (2552: 7) ได้ให้ความเห็นว่าการพัฒนาผู้เรียนไม่ได้มุ่งเน้นการ ให้ความรู้คู่คุณธรรม ทำให้ผู้เรียนมุ่งเรียนรู้เนื้อหา แต่ไม่สร้างจิตสำนึกสาธารณะหรือสร้าง จิตใจที่รักในตนเอง ชุมชนและสังคมเกิดความเห็นแก่ตัว และขาดจิตสำนึกสาธารณะ

การสร้างคนให้มีจิตสาธารณะจึงมีความสำคัญต่อบุคคล องค์กร สังคมและ ประเทศชาติอย่างยิ่ง ถ้าปลูกฝังส่งเสริมและพัฒนาให้คนมีจิตสำนึกสาธารณะ จะทำให้คน ในชาติมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบ ปัญหา

อาชญากรรม ปัญหายาเสพติด การทำลายสาธารณะสมบัติจะลดลง และจะนำมาสู่ชุมชนและสังคมที่เข้มแข็ง และพัฒนาทันอารยประเทศ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2552: คำนำ) กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 7) เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสาธารณะจึงกำหนดให้จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้วยเหตุผลดังกล่าวการพัฒนาจิตสาธารณะซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาควรต้องเร่งพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง เพราะคนที่มีจิตสาธารณะจะคิดถึงส่วนรวมของสังคมเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : คำนำ)

การพัฒนาจริยธรรมนั้น โคลเบิร์ก (Kohl berg,1976: 33-36) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม มีความเชื่อว่า จริยธรรมเป็นกระบวนการพัฒนาไปตามวุฒิภาวะของคนและพบความจริงว่าการพัฒนาจริยธรรมของมนุษย์นั้น ไม่ได้พัฒนาถึงจุดสมบูรณ์เพียงอายุ 10 ปี แต่มนุษย์ในสภาพปกติ มีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอนจากอายุ 11-25 ปี และยังเชื่อว่า การวัดขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น ต้องใช้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะ มีหลายวิธีการซึ่งแตกต่างกัน ซึ่งส่วนมากใช้วิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ดังนี้ 1. การใช้บทบาทสมมุติกับตัวแบบ เป็นการทดลองให้เด็กได้สวมบทบาทผู้อื่นเพื่อให้รับรู้ถึงความรู้สึก และอารมณ์ในบทบาทของผู้อื่น และเปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นเทคนิคทางอารมณ์ภายใต้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเน้นที่กระบวนการทางปัญญาของบุคคลมาประยุกต์ในการเปลี่ยนแปลงการตอบสนองทางอารมณ์ และพฤติกรรมของบุคคล (ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง. 2547 : 48) 2. การใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง กระบวนการที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการเข้าร่วมสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้น ซึ่งมีสภาพใกล้เคียงความเป็นจริงในชีวิต โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูและเด็ก ให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงบทบาท และสามารถแก้ปัญหาที่

เกิดขึ้นได้ (อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์. 2550 : 89) 3. การใช้ ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม การใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ซึ่งผลการใช้พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้อ่านหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ที่มีตัวแบบสัญลักษณ์ของ จิตสาธารณะ จะมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม (นันทวัฒน์ ชุนซี. 2546 : 39) 4. การเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน เป็นวิธีการ ใช้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ซึ่งกระบวนการเรียนรู้เกิดจากการสังเกต (Observational Learning) โดยใช้ให้นักเรียน สังเกตตัวแบบที่กระทำการพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูน กำหนดให้มีสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพ ทำให้ตัวแบบที่เป็นการ์ตูนแสดงพฤติกรรม ที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ เมื่อตัวแบบในภาพแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิต สาธารณะแล้วจะได้รับผลกระทบบางอย่างตามหลังพฤติกรรม และผลกระทบหรือสิ่งที่เกิด ตามหลังกรรมนั้นต้องเป็นตัวเสริมแรงหรือสิ่งที่ตัวแบบพึงพอใจ (สุนทรส หุตะวัฒนะ. 2550 : 56) 5. การใช้วิธีทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นต้นแบบ เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบโดยใช้ตัวละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบในการให้ความรู้ เกี่ยวกับจิตสาธารณะ เจตคติและแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะให้เห็น และลงมือ ปฏิบัติด้วยละครหุ่นเชิดแล้วผลที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรม จะเป็นการจูงใจให้ผู้เรียน เกิดความรู้สึกลอยตามตัวแบบแล้วผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเลียนแบบพฤติกรรมการมี จิตสาธารณะจากตัวแบบ (บุญทัน ภูบาล. 2549 : 103-111)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจิต สาธารณะไว้เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอีกข้อหนึ่ง โดยที่สถานศึกษา ต้องกำหนดชั่วโมงให้เด็กทำกิจกรรมสาธารณะในระดับชั้น ป.1-ป.6 จะต้องทำกิจกรรม 60 ชั่วโมง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 7) โรงเรียนทุกโรงจะต้องจัดชั่วโมงให้เด็กทำ กิจกรรมสาธารณะประโยชน์ หรือกิจกรรมเกี่ยวกับจิตสาธารณะ โรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและ พัฒนาจิตสาธารณะของผู้เรียน ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนา ให้นักเรียน มีเจตคติ และพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสำหรับพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย พัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขั้นตอนการวิจัย 4 ตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ตามแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรเสริม แล้วจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) เพื่อหาจิตสาธารณะ ที่จำเป็น (Need Assessment) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริม นำข้อมูลพื้นฐานมาเขียนเป็น โครงร่างหลักสูตรเสริมและประเมินโครงร่างหลักสูตรเสริม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรเสริม โดยใช้แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรเสริม จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและดัชนีความสอดคล้อง แล้วนำผลการประเมินที่ได้และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขโครงร่างหลักสูตรเสริมให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม โดยนำหลักสูตรเสริม ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ทำการทดลองโดยใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pre-test-Post-test Design แล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบ

เจตคติกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการเรียนด้วยหลักสูตรเสริม โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่า t-test และ ANOVA

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรเสริม ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมิน โดยให้นักเรียนที่เข้าร่วมการทดลองการใช้หลักสูตร ประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อเรียนรู้แต่ละกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลง และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นที่กลุ่มทดลองมีความเห็นสอดคล้องกันแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเสริมให้สมบูรณ์ขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยมีขอบเขตดังนี้

1. หลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พัฒนาจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบแนวการจัดกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 องค์ประกอบด้านจิตสาธารณะที่เป็นความต้องการจำเป็น ที่ได้จากกระบวนการกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิกับการพัฒนา จิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ประชากร คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไตรภูมิวิทยา อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 43 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาล บ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 58 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 5 6 โรงเรียนบ้านดอนหวาย อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 40 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 5 6 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 45 คน ปีการศึกษา 2556

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. หลักสูตรเสริมและเอกสารประกอบหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. แบบประเมินความเหมาะสมโครงร่างหลักสูตรเสริม
3. แบบประเมินเจตคติต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียน
4. แบบประเมินพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ค่า t-test
4. ANOVA

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมและเพื่อหาประสิทธิภาพหลักสูตรเสริม ซึ่งหลักสูตรนี้พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบการมีจิต

สาธารณะ 4 ด้าน คือ 1) ความรับผิดชอบ 2) ความเสียสละ 3) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ 4) ความมีน้ำใจ องค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญ คือ หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม โครงสร้างหลักสูตรเสริม กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล

ผลการตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรเสริมของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่จัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) มีความเห็นตรงกันว่าทุกองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และควรมีการแก้ไขปรับปรุงบางประเด็น ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้ ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทุกประเด็น

2 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม

ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม พบว่า ผลการเปรียบเทียบด้านเจตคติและด้านพฤติกรรมของนักเรียนทั้ง 4 โรงเรียน ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อนำหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียน 4 โรงเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะและเจตคติต่อจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตรเสริม

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดเป็นหลักการและเหตุผลของหลักสูตรเสริมและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรเสริมของเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2550 : 28-30) เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์(Saylor and Alexander. 1974 : 27) วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล(2544 : 88) ไพเออร์โต(Piirto. 1994 อ้างถึงใน วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. 2544 : 82) กุติพัทธ์ (Gudipati. 2002 อ้างถึงใน สมชาย ทวีทรัพย์. 2552 : 88) ทฤษฎีและแนวคิดการ

พัฒนาจิตสาธารณะ หลักคำสอน ทางศาสนา กับจิตสาธารณะ หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ต้องมีการวิเคราะห์ผู้เรียนและสังคมแล้ว กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผลหลักสูตรเสริม เป็นหลักสูตรที่พัฒนาทักษะการคิด พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พัฒนาการตัดสินใจ นอกจากนั้นหลักสูตรเสริมยังมุ่งพัฒนาแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ มีแรงดลใจในอาชีพ มีความเชื่ออำนาจภายในตน (วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. 2544 : 81) การสอนคุณธรรม จริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องของนามธรรม ที่ไม่สามารถ จับต้องได้ จำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อสื่อไปถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม ต้องใช้เทคนิควิธีการ ถ่ายทอดที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจและต้องใช้ระยะเวลาอย่างเหมาะสม (دنุพล สุนทรรัตน์. 2550 : 102)

ผลการสร้างหลักสูตรเสริม พบว่า หลักสูตรมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

2. การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม

ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม โดยการเปรียบเทียบด้านเจตคติและด้านพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนทั้ง 4 โรงเรียน ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า หลักสูตรเสริมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริ แคนสา (2551 : 133-143) และ ศุภโชค เสือทอง (2554 : 145 -148) ได้ศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และวัลลยา ธรรมอภิบาล (2555 : 217-218) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า การมีจิตสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการใช้หลักสูตรเสริมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง

3. ผลการประเมินการทดลองใช้หลักสูตรเสริม

จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริม ซึ่งมีเนื้อหากระบวนการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมการใช้สื่อ การวัดผลประเมินผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและมีข้อเสนอแนะ ควรจัดกิจกรรมนอกสถานที่ด้วย และมีการปฏิบัติจริงให้มากขึ้นทุกแผนการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนระดับประถมศึกษา ควรนำหลักสูตรเสริมที่พัฒนาขึ้นไปใช้สอน เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. กระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำผลการศึกษาขยายผลให้โรงเรียนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติตามหลักการ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนา จิตสาธารณะของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบและวิธีการของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริมอื่น ๆ

2. ควรศึกษา โดยการศึกษาความต่อเนื่องของการเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยใช้ระยะเวลาที่นานขึ้นและมีการเก็บข้อมูลอนุกรม เวลา เพื่อศึกษาผลการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2552). *คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: วิพรินท์
- دنุพล สุนทรรัตน์. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรเสริม เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมเอกชน*. ปริญญาโท กศ.ด. (การบริหารการศึกษา).
- ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธรรมนันท์กา แจ่มสว่าง. (2547). *ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. ปริญญาโท วท.ม. (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญทัน ภูบาล. (2530). *การใช้ชีวิตที่คนละครุ่นคิดเป็นตัวอย่างเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. ปริญญาโท กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2553). *การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : พื้นฐานการศึกษาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. (2544). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการพยาบาล*. ปริญญาโท กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริ แคนสา. (2551). *การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนคอนสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารและการพัฒนาการศึกษา).
- มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศุภโชค เลือทอง. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด (การบริหารการศึกษา).

นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

สมชาย ทวีทรัพย์. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการชั้นเรียน โดยครูมีส่วนร่วม*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

สุคนธรส หตะวัฒน์. (2550). *ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการนำเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. ปริญญาโท วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) . กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุริยเดว ทรีปาตี. (2549). *วิจัยพบเด็กไทยขาดจิตสำนึกสาธารณะ*.

<http://www.tnews.teence.com/etc/6521.html> (25 มิถุนายน 2554)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2552). *รายงานการพิจารณาการศึกษาเรื่อง”แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง” ของคณะกรรมการการศึกษาวุฒิสภา*. สำนักกรรมการ 3 กลุ่มงานกรรมการการศึกษา.

อัญชลี ยิ่งรักพันธ์ . (2550). *ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ปริญญาโท ศศ.ม (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Kohlberg.L.(1976). **The cognitive – development approach to Socialization**. In D.A. Goslin (Ed), *Handbook of socialization Theory and research*. Chicago : Rand Mc Nally.

Gudipati, Lakshmi . (October 2002) . **Interdisciplinary Instruction in the Humanities Enrichment Program** . U.S. Department of Education, Educational Resources Information Center (ERIC)

Saylor , J. Galen & Alexander , William M. (1974) . **Planning Curriculum for Schools**. New York Holt- Rinehart and Winston , Inc.